

REVISTA ECONOMICĂ.

Organ financiar-economic.

Organul oficial al „Solidarității”, asociațiune de institute financiare ca însoțire.

Apare odată pe săptămână.

Membri ai asociațiunii „Solidaritatea” sunt:

„Agricola”, (Ecica), „Agricola”, (Hunedoara), „Agricola”, (Lugoj), „Albina”, „Ardeleana”, „Arieșana”, „Arina”, „Auraria”, „Aurora”, (Baia-mare), „Bănățana”, „Banca Poporală” (Dej), „Berzovia”, „Bihoreană”, „Bistrișana”, „Bocșana”, „Brădetul”, „Cassa de împrumut ca însoțire”, (Bicaz), „Cassa de păstrare”, (Mercurea), „Cassa de păstrare” (reuniune), (Săliște), „Ciacovana”, „Chiorana”, „Cordreana”, „Comuna”, „Cordiana”, „Coroana”, (Bistrița), „Corvineana”, „Creditul”, „Crișana”, „Cugiereana”, „Doina”, „Economia”, (Cohalm), „Economul”, „Făgețana”, „Furnica”, „Geogeană”, „Grănișorul”, „Hașegana”, „Hondoleana”, „Hunedoara”, „Isvorul”, (Sângeorgiu), „Iulia”, „Jiana”, „Lipovana”, „Luceafărul”, „Lugoșana”, „Mercur”, „Mielul”, „Murășiana”, „Murășianul”, „Nădlăcana”, „Nera”, „Oraviceana”, „Orientul”, „Plugarul”, (Cacova), „Poporul”, „Porumbăceana”, „Progresul”, „Racoșana”, „Reuniunea de împrumut și păstrare”, (Ilva-mare), „Răureana”, „Săcana”, „Sătmăreana”, „Sebeșana”, (Caransebeș), „Sebeșana”, (Sebeșul-săsesc), „Selăgeana”, „Sentinela”, „Șercăiana”, „Silvania”, „Someșana”, „Speranța”, (Hosman), „Steaua”, „Târnușana”, „Tibleşana”, „Tîmășana”, „Tovărășia agricolă”, (Sebeșul-săsesc), „Ulpiana”, „Vatra”, „Victoria”, „Vlădeasa”, „Zărândeana”, „Zlăgnea”.

Prețul de prenumărare:
pe 1 an K 12—, pe 1/2 an K 6—.

Redactor responsabil:
CONSTANTIN POPP.

Taxa pentru inserțiuni:
de spațiul unui cm² câte 10 fileri.

Nu banca culturală, ci Fond cultural.

Propunerea părintelui Cristea a avut darul de a fi conziderată ca un fel de amenințare la adresa „Albinei”, atât de o parte a presei române, cât și de presa străină, iar întimpinarea noastră o conzideră mulți ca pornită pur și simplu în interesul material al băncilor, la primul loc al „Albinei”, cari se tem nu numai de concurența ce li-o-ar face „Banca culturală”, dar se tem și de aceea, că biserica își va ridică depunerile dela ele, fără cari vai de ele. Ziarele ungurești au și găsit leacul pentru „Albina”: Să-i aleagă pe cei mai războinici din sinod și din conzistor de membri în direcțiune, și îndată a încetat necesitatea înființării „Băncii culturale”.

Noi am răspuns la bănușelile fără nici un rost de această natură în articolul precedent, și am încheiat discuțiunea pe acest teren.

Trebue să recunoaștem însă că propunerea părintelui Cristea în fond a fost foarte modestă, pentrucă dânsul recunoște că cheștiunea este foarte grea și trebue bine, bine studiată.

În Nrul 55 al „Tel. Român” vine însă „un distins fruntaș al neamului nostru, care ne cunoaște în modul cel mai temeinic raporturile politice, culturale, economice și sociale”, care chiar și cu autoritatea lui Șaguna, încearcă să dovedească admisibilitatea creării unei bănci culturale din partea bisericii. Pentrucă Statutul organic, creat de Șaguna „în spirit pronunțat liberal”, — nu este altceva, decât legea publică prin care biserica se organizează pentru ocrotirea tuturor intereselor poporului”

și între acestea tot ea se îngrijește „și de interesele lui economice”. — iar scopul „Băncii culturale” fiind „strângerea fondurilor pentru purtarea cu succes a luptei de existență națională”, înființarea ei este o necesitate imperativă și încapă foarte bine în sinul instituțiunilor bisericii naționale române garantate prin Statutul organic.

Ei bine! Dacă-i așa? Așa să fie!

Noi credeam că prin înființare de bănci din partea bisericii se introduce în biserică un spirit speculativ periculos pentru ea. Dar dacă chiar dignitarii bisericii zic că asta nu este nici un pericol pentru biserică, ba din contră este interesul ei impus de Statutul organic făcut de Șaguna — pentruce noi laicii să fim mai papistași decât Papa?

Să o înființeze în numele Domnului! Cel puțin și băncile, cele înființate fără prealabila incuviințare a bisericii, dacă se vor purta bine, se vor putea bucura de valorosul sprijin al noului lor tovarăș, pus sub scutul bisericii, de care nu vor cuteză să se atingă numărul dușmani de astăzi ai băncilor românești, din presa maghiară și din parlament.

Incepem și noi a crede, că chiar acuma este cel mai potrivit moment ca biserica să-și angajeze probatele sale forțe de luptă întru apărarea băncilor românești din patrie.

Lucrul este destul de matur, ca să se pună în lucrare și se va și pune dacă băncile nu-și vor trage bine seama.

„Băncile cari se tem de noua bancă că le-ar încurcă itele — zice domnul „distins fruntaș” — dispun de un mijloc foarte potrivit, în tot cazul mai potrivit decât războiul contra ei, pentru înființarea fondurilor necesare reclamate de biserică. Ele n’au decât să-și modifice statutele într’un singur punct, dispu-

nând, că acționarii lor să nu primească o dividendă mai mare decât $4\frac{1}{2}\%$ sau 5% , iar câștigul realizat peste această cifră să se verse în cassele bisericii ca fonduri culturale, cari vor fi distribuite de autoritățile competente pe fiecare an după trebuință“.

Genială propunere nu-i vorbă. Dar noi totuș nu credem, că va putea îndupleca pe acționarii băncilor românești, între cari, între noi fie zis, sunt mulți români gr.-catolici și mulți neromâni, să o primească, oricât ar rămni și mai departe la capitalurile bisericii ortodoxe române, cari contribuiesc la realizarea dividendelor lor.

Pentru că de! și ei sunt și pot fi copiii timpului de astăzi, cari țin că fiecare să fie stăpân pe fructele muncii sale.

Se facem nițel calcul:

La pagina 194 a „Anuarului băncilor române“ pro 1908 se publică „Bilanțul general“ al institutelor de bani române pe 1906.

Averea administrată de ele în 1906 a fost de *K* 128.675,980.

În aceasta: *avere proprie*: *K* 21.311,503;
Depozite spre fructificare: *K* 66.909,912 etc. etc.

Să presupunem că în suma depozitelor spre fructificare de șasezeci și șapte milioane ar fi avere de a bisericii gr.-or. române un milion: cu ce rezon poate pretinde „distinsul fruntaș“, ca băncile cari cu averea lor astăzi de peste 22 milioane, și cu munca neobosită a organelor lor garantează și milionul bisericii încredințat administrației lor, să dea întreg fructul muncii a peste 1000 de funcționari, și al capitalului nebisericesc de aproape 128 de milioane — proprietarului unui milion, iar ei să se mulțumească cu interesele, ce scutiți de orice griji, le-ar putea căpăta după capitalele lor ca interese dela alte institute de credit?

Va admite și d-nul „distins fruntaș“ că această propunere a d-sale este o frază numai, aruncată pe hârtie în fuga condeiului, care nu poate avea pretenția de a fi luată în serios.

Dar facem noi o propunere, după părerea noastră realizabilă, fără nici un sacrificiu din partea bisericii și cu sacrificiu numai din partea băncilor. Și acesta este motivul pentru care ne ocupăm și de astădată cu meritul chestiunii pusă pe tapet în diferite forme în sinod.

Biserica nu poate face cămătărie.

Asta credem că o admite și d-nul „distins fruntaș“.

Este eschis deci din capul locului ca o „bancă culturală“ înființată sub auspiciile, sub controlul și cu ajutorul bisericii să poată face alte operațiuni decât de acelea la cari este exchisă

cămătăria, și acest ram de operațiuni este numai al împrumuturilor hipotecare.

În „Proiectul“ din care s'a născut „Statutul organic“ — al lui Șaguna, la a cărui întelepciune cu drept cuvânt se provocă și dl „distins fruntaș“ — nu eră admis nici aceasta, pentru că el propunea ca epitropia „banii de prisos numai decât să-i elocheze spre fructificare în cassa de păstrare sau în hârtii de stat, prin urmare nu și la privați“. (Vezi Prot. congr. naț. bis. român din 1868, pag. 168, §. 169, punct. 3).

Congresul însă a fost mai liberal în astă privință, și în Statutul organic §. 135 dispune ca senatul epitropesc să năzuiască „pentru neîntârziata elocare fructiferă a banilor disponibili în cassa de păstrare sau în hârtii de stat. Elocarea de bani la privați este conceasă numai pe lângă cauțiune în realități de preț întreit, în tabulată la locul prim“.

„Banca culturală“ deci urmând principiile lui Șaguna, codificate în Statutul organic, mai ținând cont și de vederile dlui „distins fruntaș“ că biserica în tot cazul are să rezolve și chestiunea „dacă organizațiunea actuală a creditului, în special a creditului agricol la noi, corăspunde sau nu cu interesele economice ale poporului și îndeosebi ale micului agricultor dela sate“ — și eventual va reduce interesele împrumuturilor hipotecare sub etalonul altor institute, cari se mulțimesc și numai cu hipotecă îndoită — după subtragerea speselor de regie — se va alege cu un venit foarte neînșămnat.

Acestea premise noi facem deci propunerea, în esență identică cu vederile revistei „Tovărășia“: că nu băncile să se mulțamească cu o dividendă egală cu etalonul intereselor dela depuneri, ci biserica, iar băncile să se mulțamească numai cu spesele de regie referitor la depozitele bisericii, cedând întreg profitul net Fondului cultural, care-l va înființa biserica atât în centru, cât și în parohii.

Astăzi „hârtiile de stat“ în cari își poate biserica plasa banii în senzul §-lui 135 din Statutul organic, nu dau mai mare dobândă decât 4% .

Institutele de bani cele mai sigure de asemenea nu dau mai mult de 4% , în cazuri excepționale $4\frac{1}{2}\%$ și 5% .

Spesele de regie nu fac mai puțin de 2% .

Pentru depozitele spre fructificare are să plătească deponentul contribuție de interese de 10% , având a le anticipa banca și a le detrage dela deponent.

Interesele maximale ce le pot incasa dela clientela lor fără a veni în conflict cu legea sunt de 8% . Subtrăgând din acestea 2% spese

de regie, mai rămân 6%, în care se cuprind interesele ce le dau băncile creditorilor lor și profitul net.

Băncile, cari reflectează la depozite bisericesti, deci să le fructifice cu 6%, din cari subtrăgând contribuția anticipată de 10% = 60 fileri, să administreze la cassele bisericesti K 5.40 dela fiecare sută de coroane capital.

Din aceste K 5.40 fileri biserica să introducă 4% la contul respectivului fond, iar restul de K 1.40 la „Fondul cultural”.

Cu această operațiune „Fondul cultural” ar căpăta anual o dotațiune de K 14,000 dela capital de un milion plasat la bănci, fără spese și fără rizic.

Noi ținem că acest plan ar fi realizabil și n'ar jigni nici un canon al bisericii și nici vederile părintelui Statutului organic, ale „Marelui Săguma”.

Cei chemați să-l studieze dacă le convine și la locul și timpul său să facă uz de el după plac.

În chestia organizării noastre economice.

III.

Ce fac comitatele, comunele, societatea și biserica?

Am arătat în articolul nostru precedent: ce-i revine culturii noastre pe terenul economic, îndeosebi pe cel al agriculturii, din lucrarea pornită de cătră stat în scopul organizării economice și a progresului economic în țară.

Lucrarea întreprinsă din partea statului prin legi, prin instituțiuni de multe feluri și prin sprijinul direct al acestuia, nu este, precum am văzut, nici pe departe satisfăcătoare. Ea nu poate satisface toate necesitățile de progres ale întregii populațiuni a țării. Aceasta este cauza că în serviciul promovării intereselor economice s'au angajat și alți factori de mare importanță, anume: comitatele, comunele, societatea și privații; chiar și biserica s'a angajat în scopul unei lucrări mai cu efect în această direcțiune.

Lucrarea începută de cătră stat în cadre largi, comitatele o secundează în conformitate cu puterile și mijloacele de cari ele dispun.

Prin statute și ordinațiuni de natură economică, create în cadrele legii, comitatele promovează și ele în mod însemnat răspândirea culturii economice; toate comitatele provăd în *budgetul* lor sume mai mari sau mai mici în acest scop și, prin *reuniunile agricole* comitatenze, sprijinesc progresul economic în multe direcțiuni: aranjând *expoziții*, *prelegeri* ș. a., unele înființând *școale economice*, *pepiniere de pomi* etc.

Ca și comitatele participă la această lucrare și *comunele*, adecă orașele și satele.

Nu mai puțin însemnate sunt serviciile ce le prestează *societatea*, care se convinge tot mai mult că, fără concursul ei, progresul economic și cu el împreună progresul pe toate terenele întârzie în paguba multimei năcăjite și în paguba țării. Astfel societatea, grupată după diferitele naționalități din țară, se svârcolește tot mai mult, căutând căi și mijloace cari să grăbească ajungerea scopului.

Așa fac Maghiarii, Sașii, Nemții, Românii etc. Toți lucrează din zi în zi mai inzistent, mai cu plan și mai cu succes.

Nici biserica n'a rămas în urmă. Din contră și ea își înțelege pe zi ce merge tot mai bine misiunea sa și în direcția economică. În timpul din urmă a organizat mai bine decât odinioară *învățământul economic*, îndeosebi în pedagogii și în școalele populare, pe lângă cari s'au înființat în foarte multe locuri mai ales *grădini de pomi și de legumi*, în cari tinerimea să deprindă și în practică acești rami agricoli foarte importanți în viața popoarelor.

Biserica a luat sub scutul său, în multe locuri, *educația și instrucția elevilor dela meserii și dela comerț*.

Biserica îndrumă pe credincioșii săi să înființeze *reuniuni* fel și fel, îndeosebi așa numitele *tovărăși de producțiune, de valorizare, de consum, de credit, de temperanță* etc. Astfel biserica a început să îmbrăcișeze cu căldură o mare parte a chestiunilor economice, menite să reformeze situația nefavorabilă de azi a poporului.

IV.

Ce s'a făcut până acum la noi Românii?

Sunt mulți cari afirmă, că la noi s'au făcut și se fac numai vorbe, nu însă și fapte.

Adevărat că se și face vorbă multă în chestia economică; iar planuri de muncă și de organizare se editează și reeditează mereu de câți chemați și nechemati.

Nu se poate însă trage la îndoială, că nu s'ar fi făcut și nu se fac și acum încheșări a forțelor noastre răslețe în scopul unei culturi economice mai de samă.

1. Cele aproape 200 bănci, laolaltă cu filialele, agenturile și expoziturile lor și cu puținele *institute de credit sătești sistem Raiffeisen*, sunt organizări folositoare, de cari, e bine, să ținem samă.

Ele satisfac trebuințele de credit și economii ale poporului, servesc interesele acționarilor, adăpostesc o ceată de funcționari, dau din prisosul câștigului ajutoare pentru

diferite scopuri de interes public, adună rezerve și sporesc în avere. Ele au un rol de mare importanță în viața poporului nostru. Acel rol are să fie și mai mare și mai folositor, când din organizmul lor se vor înlătură toate scăderile de cari ele sufer în timpul de față, și când, mai cu samă, ele vor deveni instituțiuni cu tendință tot mai pronunțată de a ajuta interesele clientelei lor și instituțiunile noastre culturale și economice.

2. Frumoasă organizație și-a dat, între împrejurările noastre actuale, „Asociațiunea pentru literatura și cultura poporului român“.

Privind litera și mai ales dându-ne sama de spiritul statutelor și regulamentelor „Asociațiunii“, ne convingem tot mai mult, ce câmp vast de activitate este fixat în cadrele acestora.

În §. 2 al statutelor se cuprind următoarele:

„Scopul Asociațiunii este: *înaintarea culturalei* poporului român și anume prin *inițiere de studii și scrutări și editare de publicațiuni literare, științifice și artistice; înființare de biblioteci populare, muzee și alte colecțiuni; acordare de premii și stipendii pentru diferitele specialități de știință, artă și industrie; expozițiuni, producțiuni și conferințe publice; înființare eventual ajutorare de școli și internate; organizare de secțiuni științifice și designare de referenți literari în aceste secțiuni, și în fine prin orice alte întreprinderi legale, cari vor contribui la prosperarea literaturii și culturii atât spirituale cât și economice a Românilor din patrie“.*

În §-ul 37 al statutelor „Asociațiunii“ se arată *chemarea despărțămintelor*, cari au să *între în mai deaproape atingere cu poporul și să răspândească învățătura* în toate direcțiunile:

a) prin *colecțiuni de produse literare* folositoare de tot felul;

b) prin *stăruință ca pe lângă școlile populare să se înființeze și susțină școlile de pomărit și vierit, de grădini și economii de model etc.*;

c) prin *disertațiuni populare și învățături despre agricultură, industrie și comerț*;

d) prin *îndemnarea poporului să îmbrățișeze deosebitele ramuri de industrie și de comerț*;

e) prin *îndemnarea poporului la înființarea de însoțiri folositoare de tot felul*.

Tot așa se prevăd dispozițiuni multe și bune în §-ul 15 al *Regulamentului secțiunilor* „Asociațiunii“, unde se vorbește *despre dezvoltarea economică*, anume că:

a) se va urmări *dezvoltarea economică a poporului pe toate terenele economiei naționale și se vor iniția dispozițiuni pentru înaintarea acelei dezvoltări; prin editarea de publicațiuni, prin prelegeri și ajutorarea înființării de asociațiuni eco-*

nomice se va stăruii pentru ameliorarea sistemului economic al poporului nostru și pentru îmbrățișarea de nouă ramuri ale economiei;

b) va iniția *înființarea de școli profesionale și va conlucra la organizarea și susținerea lor;*

c) va îngriji de *culegerea, publicarea și exploatarea datelor statistice referitoare la stările economice ale poporului român;*

d) va iniția *expozițiuni economice și va face propuneri pentru burse în diferitele rami economice;*

e) va urmări *literatura economică, va iniția premii în acest ram și va cenzura scrierile economice intrate la concursul Asociațiunii.*

Secțiunea economică, în lucrarea sa, va căuta să rămână în continuă și intimă *confelegere cu societățile și corporațiunile economice ale Românilor din patrie, va sprijini activitatea acestora și le va cere conlucrarea la întreprinderi noi.*

Litera și spiritul acestor dispoziții n'au trebuință de comentariu. Statutele și regulamentele Asociațiunii cuprind o bogată programă de activitate economică pentru binele poporului. Din această programă nu lipsește nici una din dispozițiile ce ar putea contribui la progresul nostru pe terenul economic. Bine să ne notăm totodată că dispozițiile pentru activitatea economică au un rol, am putea zice, preponderant în statutele și regulamentele Asociațiunii.

Sunt abia 11 ani dela data reorganizării Asociațiunii pe baza statutelor și regulamentelor de cari ne-am ocupat în șirele precedente și se împlinesc acum 8 ani dela înființarea secțiunilor Asociațiunii.

El acesta un timp scurt, timp îndeosebi de experimentări. Multe succese nu putem înregistra.

Putem totuși constata cu satisfacție că în era dela 1877 până astăzi, Asociațiunea a trecut prin o fază remarcabilă în viața ei. Anume: s'au înființat un număr mare de *despărțăminte noi*, mai ales în părțile ungurene, dar și în cele ardeleni, s'au înființat *secțiunile*, s'a înființat un *muzeu*, s'a aranjat o *expoziție*, s'a început și se continuă o *bibliotecă populară și prelegerile populare*, s'au înființat și se înființează *biblioteci și agenturi* ale Asociațiunii prin comune, iar *despărțămintele* au aranjat și ele independent *expoziții* și stăruie din an în an să lucreze tot mai sistematic și mai cu spor pentru luminarea poporului și pentru îmbunătățirea situației lui materiale; prin *premiu, cursuri economice*, stăruința pentru înființarea *tovărășiilor* ș. a.

Iată că avem în Asociațiune o organizare foarte potrivită, între altele, pentru promovarea dezvoltării noastre economice.

În baza acestei organizări se poate lucra foarte mult și foarte bine. Dovadă ne sunt începuturile de activitate de până acum, începuturi cari trebuie continuate neîntrerupt și în mod potențat.

Procedarea are să fie inomis tot mai practică și în conformitate cu trebuințele și împrejurările specifice ale despărțămintelor și comunelor unde se operează.

Tot mai mult va trebui să se caute căi și mijloace pentru a putea angaja toți factorii cari pot contribui la înaintarea scopurilor Asociațiunii, îndeosebi să se lucreze din toate puterile pentru a apropiă de Asociațiune un număr cât mai mare de cărturari și elemente din popor, fără al căror sprijin material și moral cauza nu se poate duce cu succes înainte.

(Se va continua).

Chestiunea filialelor „Ardelenei” și „Juliei”.

În numărul său 107 dela 28 p. „Gazeta Transilvaniei” a publicat o corespondență „De lângă Murăș”, care cu drept cuvânt a provocat pretutindinea nedumeriri și a alarmat opinia noastră publică, căci denunță niște porniri de concurență nesănătoasă între două bănci de ale noastre.

Anume afirmă corespondența din chestiune că direcțiunea băncii „Julia” din Alba Iulia ar fi decis a convoca o adunare gen. extraordinară pentru a decretă înființarea unei filiale în Orăștie — în caz când banca soră „Ardeleana” din Orăștie și-ar pune în lucrare hotărîrea luată deja, de a înființa o filială în Alba-Iulia.

Știrea aceasta, — precum aflăm din loc competent — în partea ei referitoare la „Ardeleana” nu corăspunde adevărului.

„Ardelenei”, ce este drept i-s'a făcut propunerea din partea unui grup de bărbați din Alba-Iulia, de a înființa acolo o filială, dar până acum un decis în acest senz nu s'a adus și cu chestiunea aceasta direcțiunea „Ardelenei” nu s'a ocupat.

Este însă cert, că în o piață cu un cerc atât de extins și mișcare comercială atât de vie ca Alba-Iulia, unde băncile străine dispun de active de peste 12 mil., în marea lor parte pretenziuni asupra poporului țaran român din ținut, de pe cari se storc și azi 12—14% — o bancă românească așezată pe baze moderne și sub o conducere rațională ar avea o însemnată misiune.

Răspuns „Unirii”.

Nu suntem prietinii polemicii, mai ales că timpul nostru scump îl putem folosi și pentru alte lucruri mai folositoare, atât pentru noi, cât și pentru cercurile al căror organ suntem, de aceea ne restrângem a da numai un scurt răspuns la concluziile false, ce corespondentul „Unirii” se sforțează a „scoate” din cele publicate de noi în numărul nostru 21 din a. c.

Cu reorganizarea pe baze mai largi a agenturii sale din Dicioșanmărtin, „Albina”, — precum suntem autorizați dela loc competent a declara — n'a ținut la concurență nici în contra „Vulturului” și nici a „Patriciei”, „care are păcatul a nu-i prezentă omagiile” — ce de altcum „Albina” nici dela ea, nici dela alta nu le așteaptă, — ci a voit numai, precum am mai zis în Revista noastră, să servească mai bine interesele comitenților sei de pe teritoriul cărților funduare din Dicioșanmărtin și Mediaș.

Reorganizări de agenturi existente de ale „Albinei” sunt în curgere și în alte părți și că începutul s'a făcut tocmai în Sănmărtin și într'un timp, când oamenii erau susceptibili, este numai un joc al întâmplării, precum numirea chiar a dlui Radeș ca conducător al agenturii reorganizate, încă se datorește numai împrejurării, că D-sa, grație bunăvoinții foștilor săi patroni, se află când reorganizarea eră actuală, tocmai „în disponibilitate”.

Motivele pentru cari „Albina” s'a văzut îndemnată a rupe legăturile de reescont cu „Vulturul” credem că este mai consult a nu le ventila în publicitate, căci prea ar pune în lumină nefavorabilă tactul și priceperea de conducător a gerantului afacerilor acestui institut.

Ce rost poate avea punerea în discuție a chestiei profesionale din incidentul reorganizării agenturii „Albinei” în Sănmărtin, mărturisim, că nu înțelegem, iar îndreptățirea plângerii, că în conducerea „Albinei” nu este ales nici un blăjan, deși blăjenii au din 12.000 de acții aproape 700 (!), va să zică nici 6%, judece-o oameni nepreocupați și ridicăți peste veleitățile profesionale.

Întrebarea „Unirii” în fine, că pe ce § se bazează hotărîrea „Ardelenei”, și a „Juliei”, de a înființa fiecare în sediul celeilalte câte o filială — știre de altcum încât privește „Ardeleana”, desmințită chiar în numărul nostru prezent —, ni-se pare atât de puțin serioasă, încât ne dispenzează de ori-ce răspuns.

REVISTA FINANCIARĂ.

Situațiunea.

Sibiu, 4 Iunie 1908.

În săptămâna trecută — cu 2 zile înainte ultimei Maiu — Banca Angliei a redus etalonul pentru escont dela 3 la 2 $\frac{1}{2}$ %, un etalon, care nu s'a mai notat în London din 1905, și în ziua următoare a redus Banca Franciei procentul pentru lombard dela 4 la 3 $\frac{1}{2}$ %. Aceste evenimente deși neașteptate tocmai înainte de ultimo, n'au avut nici o influență mai mare asupra târgului monetar.

Directorii Băncii imperiale germane s'a întrunit astăzi la o ședință, în care s'a decis reducerea etalonului dela 5% la 4 $\frac{1}{2}$ %, ceea ce eră inevitabil după ce discountul privat notează în Berlin 3 $\frac{5}{8}$ % adevădat aproape cu un procent întreg sub rata băncii, iar în London numai 1 $\frac{9}{16}$ %.

La Banca austro-ungară cererile în ultimele zile ale luni trecute au fost mult mai mari decât în anul trecut. Astfel circulațiunea de bilete a crescut în săptămâna ultimă cu 100.6 milioane (la K 1819.7 milioane), față de K 86.6 milioane în 1907, iar rezerva de bilete a scăzut cu K 103.37 milioane față de K 69.8 milioane în anul trecut.

Îndată la începutul luni curente însă a slăbit cererea, și discountul privat notează în Viena 3 $\frac{1}{2}$ %. Cambiile comerciale se pot plasa cu 4 $\frac{1}{4}$ —5 $\frac{1}{4}$ %.

Evenimentul cel mai important financiar al zilelor ultime este emisiunea de rentă ungară.

Ministrul ungar de finanțe a intrat în tratative cu grupul Rotschild din Viena pentru a vinde o sumă de circa K 120 milioane rentă ungară de 4%. Până acum nu este fixat cursul; ultima emisiune de K 80 milioane din 1904 s'a vândut cu 96-10, un curs care astăzi, când renta ungară notează 93-45—93-85 este aproape imposibil de realizat.

SOCIETĂȚI FINANCIARE ȘI COMERCIALE.

„*Arina*“, institut de credit și de economii, soc. pe acțiuni în Sanislău și-a încheiat bilanțul primului an de gestiune cu active totale de K 210,943 și la un venit brut de K 11,184 cu un profit net de K 3,517. Se ocupă aproape exclusiv cu Escontul de cambii, care se cifrează cu K 186,378, din care sumă sunt reescontate K 52,260. Ceialalți rami activi de afaceri prezintă sume neînsemnate. Ce privește pasivele din capitalul societății de K 100,000 au încurs până la finele anului 1907 K 68,688 și Depozitele spre fructificare se urcă la K 84,677.

Profitul net de K 3,517-62 conform hotărârii adunării generale s'a transpus întreg în contul anului 1908.

„*Concordia*“, institut de credit și de economii, soc. pe acțiuni în Tor.-Ozora. Institutul acesta și-a încheiat bilanțul de 1907, al XIV-lea an de gestiune, atât ce privește totalul activelor, cât și profitul net mai nefavorabil decât anul 1906. Cel dintâiu se prezintă cu K 155,357 față de K 158,112, iar profitul net de K 6,774 este mai mic decât în anul precedent cu rotund K 1,000. Ramul principal de afacere Escontul de K 98,200 este în reducere față de 1906 cu rotund K 2,000, asemenea a scăzut starea cambiilor dela cereale cu circa K 6,600 la K 18,514; Cambiile cu acop. hip. din contră au crescut dela K 24,570 la K 29,515. Dintre pasive au crescut Rezervele dela K 15,700 la K 19,486 și Depozitele spre fruct. cu circa K 13,000 la K 44,059, pe când Reescontul s'a redus dela K 69,947 la K 44,150. Ca poziție nouă figurează între pasive și Imprumuturile ipotecare cedate cu K 7,100. Venitul brut de K 18,800 este în creștere față de 1906 cu rotund K 1,100.

„*Illadiana*“, cassă de păstrare, soc. pe acțiuni în Illadia. Primul bilanț al acestui institut încheiat la 31 Decembrie 1907 prezintă următoarele poziții mai însemnate: totalul activelor K 46,587, din care sumă Escont K 41,674, Obligații ipotecare K 800 și Obligații intab. K 1,000. Capital soc. K 17,000, Rezerve K 510 și Depozite spre fructificare K 27,289. Venitul brut se cifrează cu K 2,898, iar profitul net cu K 1,008, ceea ce corespunde la o rentabilitate de 5-94%.

„*Mărgineana*“, institut de credit și economii, societate pe acțiuni în Poiana. În legătură cu cele publicate de noi în Nrul nostru 20 asupra bilanțului acestui institut pe 1907 ni-se cere să constatăm: 1) că institutul acesta și-a început activitatea numai la finele lui Martie 1907; 2) că până la începutul lunii Noiembrie 1907 a fost vărsat din capitalul de K 80,000 numai jumătate, adică K 40,000, deci a operat cu întreg capitalul mai puțin de $\frac{1}{2}$ an.

„*Schintea*“, institut de credit și de economii, soc. pe acțiuni în Tăure. Bilanțul pe 1907 l-a încheiat acest institut cu active totale de K 87,767 (în 1906

cu K 60,179) și la un venit brut de K 7,819 cu un profit net de K 3,029, aproape egal cu profitul anului precedent. Singuraticii rami de afaceri prezintă la finele anului 1907 următoarea stare: Escont K 66,392 (+ față de 1906 de K 24,963) și Cambii cu acop. hip. K 17,846, în creștere față de 1906 cu K 3,400. Dintre pasive au crescut Depozitele spre fructificare dela K 32,283 la K 55,781 și Rezervele cu K 1,100 la K 8,308. Interesele tranzit. anticipate continuă a fi arătate, ca și în trecut, cu o sumă minimală de K 280 la K 5,585 interese încassate.

„*Șoimul*“, institut de credit și de economii, soc. pe acțiuni în Văscău. Al III-lea an de gestiune al acestui institut s'a încheiat cu active totale de K 278,573 (+ față de 1906 de circa K 59,000) și anume Escont K 256,528, în creștere față de anul precedent cu K 55,000 și Cambii cu acop. hip. K 14,490 (în 1906 K 9,546). Dintre pasive au crescut Rezervele dela K 229 la K 3,291, Depozit. spre fruct. cu K 25,876 la K 59,842, în fine Reescontul cu circa K 7,000 la K 122,217. Venitul brut de K 28,784 este mai mare decât în 1906 cu circa K 7,800, iar profitul net se cifrează cu K 10,712, arătând față de 1906 o creștere de K 1,653.

Circulațiunea totală a anului 1907 a fost de K 3.572,556, în creștere față de 1906 cu K 1.261,742.

„*Râșnoveana*“, institut de credit și de economii, soc. pe acțiuni în Râșnov. Bilanțul acestui institut pe 1907 comparat cu bilanțul anului de gestiune precedent prezintă următoarele schimbări mai însemnate: la totalul activelor o creștere de K 50,700 la K 193,893, din contră la Escont o mică reducere de circa K 5,700 la K 130,080, din care sumă sunt reescontate abia K 32,745, iar ca poziție nouă vedem la active Cred. camb. cu acop. hipot. de K 45,174. La pasive cea mai însemnată poziție sunt Depozitele spre fructificare cu K 136,585, în creștere față de 1906 cu K 26,000 și Rezervele se cifrează cu K 1,783. Venitul brut al anului 1907 se cifrează cu K 12,304, iar cel curat cu K 2,822 fiind în creștere față de 1906 cu K 147

CRONICA.

Sinecuri la bănci. În Nr. penultim al rev. „*Țara Noastră*“ dl V. C. Osvadă, arătând cum la alte neamuri, d. ex. și la maghiari, se creiază pe seama frunțașilor gândirii și a stegarilor ideilor mari, diferite *sinecuri*, e de părere că aceasta s'ar putea face și la noi pe seama bărbaților noștri vrednici și avizați la astfel de ajutoare și anume: la „Asociațiune“, la „Societatea pentru fond de teatru“, la „Fundat. Gozdu“ și în fine la cele vre-o 150 de bănci, câte avem. „La acestea din urmă — zice d-nul Osvadă — ar putea fi plasați — socotind pentru unul 5 ori 10 posturi de membru în direcțiune ori în comitetul de supraveghiere — cel puțin 15 sinecuriști cu venituri anuale de cel puțin K 2,000 — prin ceea ce s'ar da un avânt însemnat literaturii, științei, gazetăriei, artei și economiei noastre“.

Instituțiile noastre diferite au la tot cazul datorința a sprijini, după putință, și materialicește pe acei bărbați vrednici ai noștri, cari pe un teren sau altul lucră pentru binele obștesc al poporului nostru; dar dubităm, că cea mai potrivită cale pentru a le oferi sprijinul ar fi tocmai *sinecurile*. Sistemizarea sinecurilor pe la băncile noastre, din contră, credem, că ar fi numai izvorul unor noie nemulțămiri, de cari există

deja destule la multe din instituttele noastre de bani. Acestea de altcum, și anume câteva din cele mai puternice, și-au făcut și până acum datorința față de bărbații noștri mari în felul propus în „Țara Noastră” și de sigur și-o vor ști face și în viitor, când se va ivi trebuința, fără însă a face din sinecure un sistem.

Congresul funcționarilor de bancă în Debrețin, de care am amintit în numerii noștri anteriori se va ține la 7 și 8 crt. Inițiatorii sperează a întruși în acest congres 1000—1200 de funcționari de bancă, din toate părțile, chiar și cele mai depărtate, ale țării.

Judecând după programa publicată și raportorii aleși, congresul promite a fi foarte interesant și instructiv.

Iată obiectele, ce se vor pertracta, după deschiderea congresului și alegerea biroului:

1. Antecedentele congresului. 2. Regularea relației de drept a funcționarilor de bancă. 3. Chestiunea penziunilor funcționarilor de bancă. 4. Judecătoria aleasă a funcționarilor de bancă.

A doua zi:

1. Organizarea funcționarilor de bancă. 2. Perfecționarea funcționarilor de bancă în cunoștințele de specialitate. 3. Circulația de clearing a institutelor de bani și 4. Fuziunea institutelor de bani.

Protectoratul congresului s'a oferit între alții și dlui *Mándy Lajos*, președintele „Asoc. regn. a institutelor de bani ungare”.

La congres va participa și redactorul revistei noastre.

* BCU Cluj / Central

Banca culturală. Cu chestiunea aceasta, care are deja o întreagă literatură, se ocupă și „Budapesti Hirnap” într'un articol publicat în numărul său 131, din peana „unui preot român”. După ce schițează propunerea pentru înființarea acestei bănci, atribuie „Albinei” articolul nostru din Nr. 20, prin care am luat poziție contra înființării unei astfel de instituții din partea bisericii și intervertește, conform obiceiului său, și o parte din cele scrise în „Telegraful Român” de părintele Dr. Cristea, căruia îi pune în peană aserțiunea că: „Albina” își alege agenții dintre preoții români, cari astfel ajung a fi în dependență de bancă și prin a căror mijlocire „Albina” exerciază asupra poporului român cea mai mare înriurire, atât pe teren cultural, cât și pe terenul economic și politic. Influența aceasta se extinde chiar și asupra României unde „Albina” are adeseori agenți și între politicienii fruntași!

„Budapesti Hirnap” își încheie articolul cu observarea, că cei ce cunosc referințele sunt convinși, că „Albinei” îi va succeda a zădărnici (!) înființarea băncii culturale, dacă nu altfel apoi așa, că va alege în direcțiunea sa, rând pe rând, pe partizanii acestei instituții, pe membrii mai rășboinici ai sinodului arhidiecezan și ai conzistorului (!).

Proiecte de legi pentru investițiuni. Am semnalat într'un număr anterior, că ministrul de agricultură ungar a depus pe biroul camerei un proiect de lege pentru lărgirea căilor de comunicație pe apă, cerând în acest scop un credit de K 192 mil. La 18 Maiu a. c. i-a urmat și ministrul de comerț cu un proiect de lege pentru investițiuni la căile ferate de stat în sumă de K 237 mil. Ambele credite de investițiuni se urcă la conziderabila sumă de K 429 mil.

BIBLIOGRAFIE.

„**Bilanțarea generală**” — lucrare compusă de dl *Traian V. Țăranu*, licențiat în științele comerciale — despre care am amintit în nrul nostru penultim, este un tablou interesant despre încheierea conturilor și compunerea bilanțului după contabilitatea dublă. Acest tablou are avantajul că ne prezintă deodată, concentrate în mod practic și logic: extrasele conturilor din Maiestru, bilanțul de verificare, sau balanța verificătoare de totaluri și solduri — cum îi zice d-sa și poate mai corect e așa! — apoi contul Perdere et Profit și în fine bilanțul general, toate încheiate complet. Ordinea, în care sunt toate acestea așezate este aceea în care le-am înșirat mai sus, începând dela mijloc spre ambele laturi ale unei coale mai mari de hârtie.

Conturile din Maiestru sunt astfel aranjate, că vin la început conturile numai de bilanț (valori de stoc numite) apoi cele de bilanț și perdere sau profit și în fine cele curate numai de perdere sau de profit.

Lucrarea este foarte instructivă și interesantă. În praxă e aplicabilă și se recomandă mai ales la astfel de afaceri (bănci), unde nu sunt conturi prea multe.

O recomandăm tuturor cetitorilor noștri și tuturor celor ce se interesează de chestiuni de contabilitate.

Pretul e 1 Leu și se poate procura dela Tip. „Aurora” Lipsceani I. București. ☉

Firme falite:

Moskovitz Izidor, comerciant în Arad, tribunalul în loc, insinuarea până în 16 Iunie, licuidarea în 25 Iunie, alegerea comitetului în 27 Iunie 1908.

Opresan Silvestru, modist în Orăștie, tribunalul în Deva, insinuarea până în 24 Iunie, licuidarea în 4 Iulie, alegerea comitetului în 6 Iulie 1908.

Eberlein József, comerciant în Șiria, tribunalul în Arad, insinuarea până în 10 Iunie, licuidarea în 19 Iunie, alegerea comitetului în 22 Iunie 1908.

Firme insolvente:

Bing Béla, prăvălie de vinuri în Arad.

Lischka József, croitor în Brașov.

Popp E., modist în Brașov.

Kalusch Zsigmond, comerciant în Dej.

Szállásy Antal, comerciant în Deva.

Pikler Lajos, comerciant în Făgăraș.

Konku Ferencz, băcănie în Cluj.

Rosenfeld Samuel, comerciant în Cluj.

Kondrai János, comerciant în Murăș-Oșorheiu.

Simon T., comerciant în Boianul-mare.

Banca sârbească societate pe acțiuni din Beicherecul-mare.

Weber T., comerciant în Oradea-mare.

Pleyer Sándor, comerciant în Orăștie.

Molnár Dezső, comerciant în Sătmar.

Bojer Brankó, comerciant în Versecz.

Kaiser Hermann, comerciant în Bistrița.

Legáty Márton, comerciant în Faget.

Huber Ignác, băcan în Biserica-albă.

Schuster Pál, comerciant în Biserica-albă.

Bernstein Miksa, comerciant în Caransebeș.
Neuherz Nándor, comerciant în Kézdi-vásárhely.
Hönig József, comerciant în Sighetul-marmației.
Spitzer Jakub urmașii, comerciant în Halma-
 giul-mare.

Petrovits I., comerciant în Chichinda-mare.
Murai et Fehér, comercianți în Salonta-mare.
Frații Weber, comercianți în Oradea-mare.
Mustonger Béla, băcănie în Orșova.
Berényi József, comerciant în Radna.
Weiner Mór, comerciant în Orăștie.
Molnár Dezső, modist în Sătmar.
Lechner B., modist în Timișoara.
Frații Gungel, comercianți de mobile în Timișoara.
Schönberger M. et fu, modist în Timișoara.
Löwy Lajos, comerciant în Timișoara.
Ronai Manó și soții, comercianți în Turda.
Kohn József, butnar și instalator de apeducte
 în Arad.

Klein G. & cons., comercianți în Giula.
Goos Daniel, pielar și argășitor în Alba-Iulia.
Murai & Fehér, firmă comercială în Salonta-mare.
Gutt Elza, modistă în Sighișoara.
Reich Jakab, croitor în Sasca-montană.
Berke Ferencz, pantofar în Reghinul-săsesc.

Sumar.

Nu banca culturală, ci Fondul cultural. — În chestia organizării noastre economice. — Chestiunea filialelor „Ardeleniei și „Iuliei“. — Răspuns „Unirii“. — *Revista financiară*: Situațiunea. — *Societăți financiare și comerciale*: „Arina“, „Concordia“, „Illadiana“, „Mărgineana“, „Schintea“, „Șoimul“, „Rășnoveana“. — *Cronică*: Sinecuri la bănci, Congresul funcționarilor de bancă în Debrețin, Proiecte de legi pentru investițiuni, Banca culturală. — *Bibliografie*: „Bilanțarea generală“, Firme falite, Firme insolvente.

Banca de asigurare Transilvania.

— Sibiu, strada Cisnădiei Nr. 5. —

Asigurări contra pericolului de foc și exploziune.

Asigurări pe viață în toate combinațiile.

Asigurări pentru cazuri de accidente.

Asigurări contra pagubelor prin grindină.

Asigurări contra infracției (furt prin spargere de casse și locuințe).

Nr. 1 (23—52)

Asigurări de sticle la galantare, etc.

Pentru bănci de credit condiții foarte avantajoase pentru asigurarea hipotecelor și reduceri considerabile de premii pentru membrii oricărei reuniuni agricole sau tovărășii economice.

„CHIORANA“, institut de credit în Șomcuta-mare.

CONCURS.

Direcțiunea institutului de credit și economii societate pe acții „Chiorana“ din Șomcuta-mare (comitatul Sătmar) publică concurs pentru ocuparea postului de **practicant**, retribuit cu un salariu anual de K 960.

Concurenții au să-și trimită ofertele cel mult până în 12 Iulie st. n. a. crt. la direcțiunea institutului, având să dovedească cu acte în regulă, că sunt absolvenți de vre-o școală comercială și să arăte că ce limbi mai posed, afară de cea românească, atât în scris, cât și în vorbire.

Concurenții cu praxă vor fi preferiți.

Postul este de a se ocupa în 15 Iulie st. n. a. crt.

Șomcuta-mare, la 28 Maiu st. n. 1908.

Nr. 108 (1—1)

Direcțiunea.

Kövarvidéki Takarékpénztár r. t. Nagysomkuton.

Pályázati hirdetés.

A „Kövarvidéki Takarékpénztár Részvénytársaságnál“ Nagysomkuton a megüresedett **gyakornoki állás** betöltendő

Pályázhatnak felső kereskedelmi iskolát végzett, magyarul, németül és románul beszélő, szép kézírású egyének.

Akik pénzügyi gyakorlattal bírnak, előnyben részesülnek.

Iavadalmazás havi 80 korona.

Az állás mielőbb, de legkésőbb 1908 július 1-én elfoglalandó.

Az iskolai és esetleg működési bizonyítványok másolataival felszerelt pályázati kérvények a társaság igazgatóságához *foljó hó 18-ig* benyújtandók.

Később érkező pályázatok figyelembe nem vétetnek.

Nagysomkut, 1908 június hó 2-án.

*Kövarvidéki Takarékpénztár
 Részvénytársaság.*

Nr. 109 [1—2]